

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 4ης Μαρτίου 2014¹

Υπόθεση C-114/13

Theodora Hendrika Bouman

κατά

Rijksdienst voor Pensioenen

[αίτηση του arbeidshof te Antwerpen (Βέλγιο)

για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 — Άρθρο 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ' — Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων — Ασφάλιση γήρατος και θανάτου — Υπολογισμός των παροχών — Εθνικοί κανόνες που απαγορεύουν τη σώρευση — Έννοια της “προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως” — Εθνική σύνταξη δυνάμει καθεστώτος υποχρεωτικής ασφαλίσεως με δυνατότητα αιτήσεως απαλλαγής από την υπαγωγή στο εν λόγω καθεστώς για ορισμένο χρονικό διάστημα — Εμβέλεια της εκδοθείσας από τον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους μέλους βεβαιώσεως — Κανονισμός (ΕΚ) 574/72 — Άρθρο 47»

I – Εισαγωγή

1. Η παρούσα αίτηση προδικαστικής απόφασης παρέχει για πρώτη φορά στο Δικαστήριο την ευκαιρία να ερμηνεύσει την έννοια των «παροχών που χορηγούνται βάσει προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως» στο πλαίσιο του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71², το οποίο εξαιρεί τις εν λόγω παροχές από την εφαρμογή των εθνικών κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση.

2. Στη διαφορά της κύριας δίκης, το arbeidshof te Antwerpen (δευτεροβάθμιο δικαστήριο εργατικών διαφορών της Αμβέρσας, Βέλγιο) διερωτάται κατά πόσον η παραπάνω διάταξη καταλαμβάνει την ιδιαίτερη περίπτωση της ολλανδικής συντάξεως γήρατος που στηρίζεται σε ασφάλιση στην οποία η υπαγωγή είναι κατ' αρχήν υποχρεωτική, προβλέπεται όμως απαλλαγή υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και επικαιροποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

II – Το νομικό πλαίσιο

A – Το δίκαιο της Ένωσης

3. Το άρθρο 46α του κανονισμού 1408/71 περιλαμβάνει, όπως προκύπτει και από τον τίτλο του, τις γενικές διατάξεις σχετικά με τις ρήτρες μείωσης, αναστολής ή καταργήσεως που εφαρμόζονται στις παροχές αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων, δυνάμει των νομοθεσιών των κρατών μελών.

4. Στο άρθρο 46α, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού ορίζονται τα εξής:

«Για την εφαρμογή των ρητρών μείωσης, αναστολής ή καταργήσεως που προβλέπονται από τη νομοθεσία κράτους μέλους σε περίπτωση σωρεύσεως παροχής αναπηρίας, γήρατος ή επιζώντων με παροχή της ίδιας φύσεως ή διαφορετικής φύσεως ή με άλλα εισοδήματα, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

[...]

γ) δεν λαμβάνονται υπόψη τα ποσά των παροχών που έχουν αποκτηθεί δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους οι οποίες χορηγούνται βάσει προαιρετικής ασφάλισης ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφάλισης·

[...]».

5. Το άρθρο 47 του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72³, το οποίο επιγράφεται «Υπολογισμός των οφειλομένων ποσών που αντιστοιχούν στις περιόδους προαιρετικής ασφάλισης ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφάλισης», ορίζει:

«Ο φορέας κάθε κράτους μέλους υπολογίζει, σύμφωνα με τη νομοθεσία την οποία εφαρμόζει, το οφειλόμενο ποσό που αντιστοιχεί στις περιόδους προαιρετικής ασφάλισης ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφάλισης, το οποίο, δυνάμει του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού [1408/71], δεν υπάγεται στις ρήτρες καταργήσεως, μείωσης ή αναστολής άλλου κράτους μέλους.»

3 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ L 74, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1248/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 7, στο εξής: κανονισμός 574/72). Ο κανονισμός (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 (ΕΕ L 284, σ. 1), ο οποίος καταργεί τον κανονισμό 574/72 με ισχύ από 1ης Μαΐου 2010, επαναλαμβάνει την ίδια διάταξη στο άρθρο του 43, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο.

B – Το εθνικό δίκαιο

1. Το βελγικό δίκαιο

6. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του βασιλικού διατάγματος της 21ης Δεκεμβρίου 1967 περί θεσπίσεως του γενικού κανονιστικού πλαισίου που αφορά τη σύνταξη γήρατος και τη σύνταξη επιζώντος για τους μισθωτούς εργαζομένους (Belgish Staatsblad 16 Ιανουαρίου 1968, σ. 441), ορίζει:

«Οσάκις ο επιζών σύζυγος μπορεί να αξιώσει, αφενός, σύνταξη επιζώντος δυνάμει του συστήματος συνταξιοδοτήσεως μισθωτών εργαζομένων και, αφετέρου, μία ή περισσότερες κοινές συντάξεις ή κάποιο άλλο πλεονέκτημα που επέχει θέση τέτοιας σύνταξης, δυνάμει του συστήματος συνταξιοδοτήσεως μισθωτών ή ενός ή περισσοτέρων άλλων συστημάτων συνταξιοδοτήσεως, η σύνταξη επιζώντος δεν μπορεί να σωρευθεί με αυτές τις συντάξεις παρά μόνο μέχρι ποσού ίσου προς το 110 % του ποσού της συντάξεως επιζώντος που θα ελάμβανε ο επιζών σύζυγος για πλήρη σταδιοδρομία του θανόντος.»

2. Το ολλανδικό δίκαιο

7. Ο νόμος περί γενικής ασφαλίσεως γήρατος (Algemene Ouderdomswet, στο εξής: AOW) προβλέπει την υποχρεωτική ασφάλιση, μεταξύ άλλων, όλων των Ολλανδών υπηκόων που κατοικούν στην επικράτεια του Βασιλείου των Κάτω Χωρών.

8. Το άρθρο 22 του βασιλικού διατάγματος για τον περιορισμό και τη διεύρυνση του κύκλου των υπαγομένων στην κοινωνική ασφάλιση (Besluit beperking en uitbreiding kring verzekeren volksverzekeringen, στο εξής: ολλανδικό διάταγμα) ορίζει:

«Καθόσον δεν εργάζεται στις Κάτω Χώρες, το πρόσωπο που κατοικεί στις Κάτω Χώρες και που έχει δικαίωμα σε παροχή δυνάμει αλλοδαπού νομοθετικού ή άλλου καθεστώτος κοινωνικής ασφαλίσεως ή δυνάμει καθεστώτος διεθνούς οργανισμού απαλλάσσεται, κατόπιν αιτήσεώς του προς τον εθνικό συνταξιοδοτικό φορέα, από την ασφάλιση του [AOW], για όσο χρόνο:

α) έχει δικαίωμα, κατά τρόπο διαρκή, αποκλειστικώς σε παροχή η οποία αναφέρεται στο εισαγωγικό τμήμα της παρούσας διατάξεως και της οποίας το μηνιαίο ύψος ισούται τουλάχιστον προς το 70 % του ποσού που αναφέρεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του νόμου περί του κατωτάτου μισθού και του κατωτάτου επιδόματος διακοπών [Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag].

[...]».

III – Η διαφορά της κύριας δίκης

9. Η T. Bouman, Ολλανδή υπήκοος, ήταν παντρεμένη με Βέλγο υπήκοο και κάτοικος Βελγίου από το 1957 μέχρι το 1974.

10. Καθώς ο σύζυγός της απεβίωσε το 1968, λαμβάνει βελγική σύνταξη επιζώντος από την 1η Σεπτεμβρίου 1969.

11. Μετά την επιστροφή της στις Κάτω Χώρες το 1974, η T. Bouman κατέβαλε εισφορές, προκειμένου να θεμελιώσει ολλανδική σύνταξη γήρατος δυνάμει του AOW.

12. Για τα τέσσερα τελευταία έτη πριν από την ηλικία συνταξιοδότησεως, δηλαδή από την 1η Αυγούστου 2003, η T. Bouman ζήτησε και έλαβε απαλλαγή από την ασφάλιση δυνάμει του AOW, βάσει του άρθρου 22 του ολλανδικού διατάγματος. Έπαυσε συνεπώς να καταβάλλει εισφορές στο ολλανδικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα ότι η σύνταξη την οποία θεμελίωσε δυνάμει του AOW δεν ήταν πλήρης.

13. Από την 1η Ιουνίου 2007, οπότε και συμπλήρωσε την ηλικία συνταξιοδότησεως, λαμβάνει μη πλήρη σύνταξη δυνάμει του AOW.

14. Με απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2009, ο βελγικός εθνικός συνταξιοδοτικός φορέας αναθεώρησε το ύψος της συντάξεως επιζώντος την οποία λαμβάνει η T. Bouman και αποφάσισε να το μειώσει, με ισχύ από 1ης Ιουνίου 2007, λαμβάνοντας υπόψη το ποσό της συντάξεως δυνάμει του AOW, και να ανακτήσει τα αχρεωστήτως καταβληθέντα.

15. Στις 4 Μαΐου 2009 η T. Bouman κατέθεσε στο arbeidsrechtbank te Antwerpen (πρωτοβάθμιο δικαστήριο εργατικών διαφορών της Αμβέρσας) προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής.

16. Ζητήθηκε από τη Sociale Verzekeringsbank (ολλανδικό εθνικό συνταξιοδοτικό φορέα, στο εξής: SVB) να προσδιορίσει εάν η παροχή την οποία λαμβάνει η T. Bouman χορηγείται βάσει προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως.

17. Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η SVB, με επιστολές της 31ης Ιουλίου 2009 και της 15ης Ιουνίου 2010, επισήμανε ότι η ασφάλιση δυνάμει του AOW είναι κατ' αρχήν υποχρεωτική και ότι για προαιρετική ασφάλιση ή προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως μπορεί να γίνει λόγος μόνο σε δύο περιπτώσεις, δηλαδή, πρώτον, όταν εντός ενός έτους από την έναρξη της πρώτης υποχρεωτικής ασφαλίσεως ζητείται να αναγνωρισθούν ως χρόνος ασφαλίσεως παρελθούσες, εκτός ασφαλίσεως, περίοδοι ή, δεύτερον, όταν εντός του έτους που ακολουθεί τη λήξη της υποχρεωτικής ασφαλίσεως ζητείται η προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, είναι απαραίτητη η υποβολή αιτήσεως στη SVB, είναι δε πέραν πάσης αμφιβολίας, κατά τη SVB, ότι η T. Bouman ουδέποτε έκανε χρήση της εν λόγω δυνατότητας προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως.

18. Η SVB συνάγει από τα παραπάνω ότι η σύνταξη της ενδιαφερομένης δυνάμει του AOW «ουδόλως στηρίζεται, ούτε συνολικά ούτε εν μέρει, σε περίοδο προαιρετικής ασφαλίσεως, αλλά θεμελιώνεται εξ ολοκλήρου σε περιόδους υποχρεωτικής ασφαλίσεως».

19. Το arbeidsrechtbank te Antwerpen απέρριψε επί της ουσίας την προσφυγή με απόφαση της 6ης Μαΐου 2010 και η T. Bouman άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του arbeidshof te Antwerpen.

20. Το arbeidshof te Antwerpen διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία της απόψεως της SVB προς το άρθρο 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71, και θεωρεί εαυτό αρμόδιο να κρίνει το ζήτημα αυτό στο πλαίσιο της κύριας δίκης.

IV – Το προδικαστικό ερώτημα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

21. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το arbeidshof te Antwerpen αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Μπορεί το τμήμα της παροχής που χορηγείται [δυνάμει του AOW] σε κάτοικο Κάτω Χωρών και το οποίο στηρίζεται σε περίοδο ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια της οποίας ο εν λόγω κάτοικος Κάτω Χωρών δύναται, κατόπιν απλής αιτήσεώς του, να εξαιρεθεί από την υπαγωγή στο ολλανδικό καθεστώς ασφαλίσεως και, ως εκ τούτου, να απαλλαγεί από την υποχρέωση καταβολής των

προβλεπόμενων εισφορών, πράγμα το οποίο όντως έπραξε για περιορισμένο χρονικό διάστημα, να εξομοιωθεί με παροχή χορηγούμενη δυνάμει προαιρετικής συνεχίσεως ασφαλίσεως κατά την έννοια του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να συνεκτιμηθεί στο πλαίσιο εφαρμογής του κανόνα που απαγορεύει τη σώρευση και ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του βασιλικού διατάγματος της 21ης Δεκεμβρίου 1967, περί θεσπίσεως του γενικού κανονιστικού πλαισίου που αφορά τη σύνταξη γήρατος και τη σύνταξη επιζώντος για τους μισθωτούς εργαζομένους;»

22. Η από 4 Μαρτίου 2013 αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Μαρτίου 2013. Η T. Bouman, το Βασίλειο του Βελγίου και η Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις. Δεν έλαβε χώρα επ' ακροατηρίου συζήτηση, ελλείψει αιτήσεων προς τούτο.

V – Ανάλυση

A – Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

23. Η παρούσα υπόθεση παρουσιάζει μια ιδιαιτερότητα συνιστάμενη στο γεγονός ότι την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ζητεί το βελγικό αιτούν δικαστήριο, διατηρώντας αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία προς το δίκαιο της Ένωσης της απόψεως που εκφράζεται στο έγγραφο της SVB, δηλαδή του ολλανδικού συνταξιοδοτικού φορέα.

24. Πράγματι, το έγγραφο που συντάχθηκε από τη SVB βεβαιώνει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα του συνόλου των περιόδων ασφαλίσεως που πραγματοποίησε η T. Bouman, απορρίπτοντας έτσι την υπόθεση ότι η ολλανδική σύνταξη της τελευταίας μπορεί να στηρίζεται, συνολικά ή εν μέρει, σε περίοδο προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως.

25. Υπενθυμίζω ότι, δυνάμει του άρθρου 47 του κανονισμού 574/72, ο αρμόδιος εθνικός φορέας υπολογίζει το οφειλόμενο ποσό το οποίο αντιστοιχεί στις περιόδους προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως, ενόψει της εφαρμογής των κανόνων άλλου κράτους μέλους που απαγορεύουν τη σώρευση.

26. Προκειμένου να δοθεί τελεσφόρος απάντηση στο αιτούν δικαστήριο υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι πρέπει προηγουμένως να εξετασθεί το ζήτημα εάν η βεβαίωση που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 47 του κανονισμού 574/72 δεσμεύει τις αρχές άλλου κράτους μέλους.

27. Η προβληματική της αναγνωρίσεως των διοικητικών εγγράφων στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως διέπεται από το καθήκον των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών να συνεργάζονται καλοπίστως, προκειμένου να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης και την πραγμάτωση των σκοπών των άρθρων 45 ΣΛΕΕ έως 48 ΣΛΕΕ. Το γενικό αυτό καθήκον απορρέει από την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ⁴.

4 — Βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση FTS (απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-202/97, Συλλογή 2000, σ. I-883, σημείο 56).

28. Με τις αποφάσεις που ακολούθησαν την απόφαση FTS⁵, την οποία επικαλείται εν προκειμένω η Επιτροπή για να υποστηρίξει ότι το βελγικό αιτούν δικαστήριο δεσμεύεται από τη θέση της SVB, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η βεβαίωση περί της εφαρμοστέας νομοθεσίας, η οποία εκδίδεται δυνάμει των διατάξεων του τίτλου III του κανονισμού 574/72 (πιστοποιητικό E 101)⁶, δεσμεύει τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης των άλλων κρατών μελών, καθόσον βεβαιώνει την υπαγωγή των αποσπασμένων εργαζομένων στο καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρησή τους.

29. Η λύση αυτή εξαιρεί το εν λόγω πιστοποιητικό από τον έλεγχο ο οποίος ασκείται από τα δικαστήρια ενός κράτους μέλους υποδοχής, υπάγοντας την επίλυση των ενδεχόμενων διαφορών στη διαδικασία συνδιαλλαγής που θεσπίζεται από τις διατάξεις της Ένωσης⁷, χωρίς πάντως να θίγονται τα υφιστάμενα στο κράτος μέλος του εκδόντος το πιστοποιητικό φορέα ένδικα βοηθήματα ούτε η άσκηση, εκ μέρους του κράτους μέλους υποδοχής, προσφυγής λόγω παραβάσεως κατά του κράτους μέλους του εκδόντος φορέα⁸.

30. Μολονότι ο περιορισμός αυτός του δικαστικού ελέγχου δικαιολογείται από λόγους ασφάλειας δικαίου, αφορώντας το διοικητικό έγγραφο που βεβαιώνει την υπαγωγή του ενδιαφερομένου στο καθεστώς ασφάλισης ενός κράτους μέλους, δεν μπορεί εντούτοις, κατά τη γνώμη μου, να επεκτείνεται αυτομάτως και στις υπόλοιπες βεβαιώσεις οι οποίες εκδίδονται στον τομέα που ρυθμίζεται από τον κανονισμό 1408/71.

31. Η θέση αυτή φρονώ ότι επιρρωννύεται από την προσέγγιση που ακολούθησε το Δικαστήριο στην απόφασή του Adanez-Vega σχετικά με βεβαίωση των περιόδων ασφάλισης που είχαν πραγματοποιηθεί σε άλλο κράτος μέλος, της οποίας γινόταν επίκληση για τη θεμελίωση του δικαιώματος σε επίδομα ανεργίας. Αν και αναφέρθηκε στην προαναφερθείσα απόφαση FTS, το Δικαστήριο έκρινε ότι μια βεβαίωση η οποία εκδόθηκε από τον αρμόδιο ισπανικό φορέα και ανέφερε τις περιόδους ασφάλισης ή εργασίας που είχαν πραγματοποιηθεί υπό την ιδιότητα μισθωτού δεν συνιστά αμάχητη απόδειξη ενώπιον της αρμόδιας γερμανικής αρχής ούτε ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων, πράγμα που προϋποθέτει ότι τα τελευταία διατηρούν πλήρη ελευθερία να εξακριβώσουν το περιεχόμενο της βεβαίωσης⁹.

32. Συνεπώς, κατά την άποψή μου, μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των διοικητικών εγγράφων που βεβαιώνουν την υπαγωγή του ενδιαφερομένου σε καθεστώς ασφάλισης και, αφετέρου, των εγγράφων με αντικείμενο την εξειδίκευση των γεγονότων που συνέβησαν ή των περιόδων που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία του κράτους μέλους καταγωγής, ενόψει του προσδιορισμού των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής.

33. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής, στις οποίες απόκειται ο προσδιορισμός των δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου, είναι ελεύθερες να ελέγξουν όλα τα κρίσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πιστοποιούνται από την εκδούσα τη βεβαίωση αρχή.

5 — Προαναφερθείσα απόφαση (σκέψη 59), καθώς και αποφάσεις της 30ής Μαρτίου 2000, C-178/97, Banks κ.λπ. (Συλλογή 2000, σ. I-2005, σκέψη 46), και της 26ης Ιανουαρίου 2006, C-2/05, Herbosch Kiere (Συλλογή 2006, σ. I-1079, σκέψεις 30 και 31).

6 — Αντικατασταθέν πλέον από το έντυπο A1, το οποίο εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 2, του κανονισμού 987/2009.

7 — Η διαδικασία συνδιαλλαγής ρυθμίζεται επί του παρόντος από το άρθρο 5 του κανονισμού 987/2009, καθώς επίσης και από την απόφαση A1 της διοικητικής επιτροπής για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, της 12ης Ιουνίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση διαδικασίας διαλόγου και συνδιαλλαγής όσον αφορά την εγκυρότητα εγγράφων, τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας και την καταβολή παροχών δυνάμει του κανονισμού 883/2004 (ΕΕ 2010, C 106, σ. 1).

8 — Προαναφερθείσες αποφάσεις FTS (σκέψεις 57 και 58) και Herbosch Kiere (σκέψεις 28 και 29).

9 — Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2004, C-372/02, Adanez-Vega (Συλλογή 2004, σ. I-10761, σκέψεις 36 και 48). Βλ. επίσης την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1992, C-102/91, Knoch (Συλλογή 1992, σ. I-4341, σκέψεις 53 και 54).

34. Αυτό ακριβώς συμβαίνει εν προκειμένω, καθώς οι βελγικές αρχές οφείλουν να λάβουν υπόψη τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό την ολλανδική νομοθεσία, προκειμένου να προσδιορίσουν την έκταση των δικαιωμάτων της T. Bouman, όπως αυτά προκύπτουν από την εφαρμογή των βελγικών κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση. Υπό τις συνθήκες αυτές, το βελγικό δικαστήριο δύναται να ελέγξει το περιεχόμενο της βεβαιώσεως που εκδόθηκε από την ολλανδική αρχή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 47 του κανονισμού 574/72, ιδίως από την άποψη της συμφωνίας της προς το δίκαιο της Ένωσης.

35. Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο μπορεί λυσιτελώς να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα το οποίο ανακύπτει στο πλαίσιο τέτοιου ελέγχου.

B – Επί της έννοιας της «προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως» κατά το άρθρο 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71

36. Κατά πάγια νομολογία, κατά την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το γράμμα αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη, καθώς και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση στην οποία η εν λόγω διάταξη ανήκει¹⁰. Το ιστορικό θεσπίσεως μιας διατάξεως του δικαίου της Ένωσης μπορεί επίσης να προσφέρει στοιχεία κρίσιμα για την ερμηνεία της¹¹.

37. Καταρχάς, επιθυμώ να διευκρινίσω ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν περιέχει ορισμό της έννοιας της «προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως».

38. Όσον αφορά τη διατύπωση του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71, οι διαφορετικές γλωσσικές αποδόσεις του κανονισμού χρησιμοποιούν, προκειμένου να αποδώσουν την έννοια της «προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως», όρους ελαφρώς διαφορετικούς, οι οποίοι ωστόσο συμπίπτουν κατά το ότι δίνουν έμφαση στον οικειοθελή χαρακτήρα της υπαγωγής στην ασφάλιση¹².

39. Έπειτα, όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται ο ερμηνευόμενος κανόνας δικαίου, υπενθυμίζω ότι ο κανονισμός 1408/71 συνιστά, με τις διατάξεις του τίτλου του II, πλήρες και ενιαίο σύστημα κανόνων συγκρούσεως θεμελιωμένο στην αρχή της μίας και μόνης εφαρμοστέας νομοθεσίας¹³.

40. Το εν λόγω σύστημα συντονισμού δεν εκτείνεται, κατ' αρχήν, στην προαιρετική ασφάλιση ή στην προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως, καθώς αυτή εξακολουθεί, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού αριθ. 1408/71, να αποκλείεται από την εφαρμογή των άρθρων 13 έως 14δ του ίδιου κανονισμού, με εξαίρεση την περίπτωση κατά την οποία, για τον κλάδο περί του οποίου πρόκειται, υφίσταται σε ένα κράτος μέλος μόνο καθεστώς προαιρετικής ασφαλίσεως¹⁴.

10 — Βλ. ιδίως τις αποφάσεις της 17ης Νοεμβρίου 1983, 292/82, Merck (Συλλογή 1983, σ. 3781, σκέψη 12), και της 19ης Δεκεμβρίου 2013, C-84/12, Koushkaki (σκέψη 34).

11 — Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, C-583/11 P, Inuit Tapiriit Katanami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (σκέψη 50).

12 — Υφίσταται διαφορά μεταξύ, αφενός, των γλωσσικών αποδόσεων που διαφοροποιούν την έννοια της «οικειοθελούς» από αυτήν της «προαιρετικής (συνεχίσεως)» (ιδίως, οι αποδόσεις στην ισπανική, αγγλική, γαλλική, ιταλική, λιθουανική ή πολωνική γλώσσα) και, αφετέρου, εκείνων που χρησιμοποιούν τον ίδιο όρο για να αποδώσουν την «οικειοθελή» ασφάλιση και την «οικειοθελή συνέχιση» ή την «κατά οικειοθελή τρόπο συνέχιση» της ασφαλίσεως (ιδίως, οι αποδόσεις στη δανική, γερμανική, ολλανδική ή σουηδική γλώσσα).

13 — Βλ., προς αυτή την κατεύθυνση, τις αποφάσεις της 5ης Μαΐου 1977, 102/76, Perenboom (Συλλογή 1977, σ. 815), και της 4ης Οκτωβρίου 2012, C-115/11, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe (σκέψη 29).

14 — Για τον σχολιασμό της ανάλογης διατάξεως του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004, βλ. Ślebzak, K., *Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego*, LEX Wolters Kluwer, Βαρσοβία, 2012, σ. 256, και Steinmeyer, H.-D., *Europäisches Sozialrecht*, M. Fuchs (επιμέλεια), 6η έκδοση, Nomos, Baden-Baden, 2013, σ. 209.

41. Σύμφωνα με το άρθρο 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71, οι κανόνες που απαγορεύουν τη σώρευση δεν εφαρμόζονται επί της προαιρετικής ασφαλίσεως ή της προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως στην περίπτωση κατά την οποία αυτές προβλέπονται από τη νομοθεσία κράτους μέλους.

42. Η διάταξη αυτή αποτελεί λογική συνέπεια της εξαιρέσεως της προαιρετικής ασφαλίσεως ή της προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως από το σύστημα συντονισμού το οποίο θεμελιώνεται στην αρχή της μίας και μόνης εφαρμοστέας νομοθεσίας. Επιτρέπει κατ' αυτόν τον τρόπο στο πρόσωπο το οποίο διακινήθηκε εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και το οποίο επέλεξε να θεμελιώσει κατά τρόπο οικειοθελή σύνταξη γήρατος, αναπηρίας ή επιζώντων σε άλλο κράτος μέλος, να διατηρήσει τη συμπληρωματική κοινωνική κάλυψη που αντιστοιχεί στην επιλογή αυτή.

43. Η σκέψη αυτή ενισχύεται από το ιστορικό θεσπίσεως της εν λόγω διατάξεως, η οποία προστέθηκε στον κανονισμό 1408/71 δυνάμει του κανονισμού 1248/92.

44. Όπως προκύπτει από την πρόταση που υποβλήθηκε από την Επιτροπή την εποχή εκείνη¹⁵, ο επιδιωκόμενος με την προσθήκη του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 περιορισμός προοριζόταν να απαντήσει σε μια τάση που απέρρευε από την απόφαση Schaar¹⁶, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 574/72¹⁷. Η τελευταία αυτή διάταξη, η οποία καταργήθηκε από τον κανονισμό 1248/92, εξαιρούσε τις παροχές που αντιστοιχούν στις περιόδους προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως από την εφαρμογή των εθνικών κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση στο πλαίσιο του άρθρου 46, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71.

45. Υπενθυμίζεται ότι ο M. Schaar, Ολλανδός υπήκοος, υποστήριζε ότι το προαναφερθέν άρθρο 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 574/72, του οποίου ο τίτλος περιείχε ρητή αναφορά στην περίπτωση επικαλύψεως των περιόδων οικειοθελούς και υποχρεωτικής ασφαλίσεως, δεν επέτρεπε στις ολλανδικές αρχές να αφαιρέσουν από την ολλανδική του σύνταξη το τμήμα της γερμανικής συντάξεως το οποίο είχε αποκτηθεί βάσει των περιόδων οικειοθελούς ασφαλίσεως, μολοντί στην περίπτωσή του οι περίοδοι ασφαλίσεως δεν επικαλύπτονταν.

46. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι ο κανονισμός 1408/71 «παραχωρεί στον εργαζόμενο την ωφέλεια των παροχών που αντιστοιχούν σε όλες τις περιόδους οικειοθελούς ή προαιρετικής ασφαλίσεως», ακόμα και πέρα από την περίπτωση των επικαλυπτόμενων περιόδων, και, κατά συνέπεια, επέκτεινε την εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου 46, παράγραφος 2, του κανονισμού 574/72 σε όλες τις περιπτώσεις σωρεύσεως παροχών που εμπίπτουν στο άρθρο 46, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71¹⁸.

47. Λαμβανομένων υπόψη της γενέσεως της ερμηνευόμενης διατάξεως καθώς επίσης και των επιδιωκόμενων κατά την εισαγωγή της στο σύστημα του κανονισμού αριθ. 1408/71 σκοπών, η έκφραση «προαιρετική ασφάλιση ή προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως» πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να ερμηνεύεται κατά τρόπο αρκούντως ευρύ, ώστε ο ενδιαφερόμενος να μην αποστερείται της ωφέλειας όλων των περιόδων προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους.

15 — Πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου, για τροποποίηση του κανονισμού 1408/71 και του κανονισμού 574/72 [COM(89) 370 τελικό, σ. 23].

16 — Απόφαση της 5ης Απριλίου 1979, 176/78, Schaar, επονομαζόμενη «Schaar II» (Συλλογή 1979/I, σ. 889), με σημείωμα Wyatt, D., *European Law Review*, 1981, σ. 54-55.

17 — Το άρθρο 46 του κανονισμού 574/72, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1392/74 του Συμβουλίου, της 4ης Ιουνίου 1974 (EE L 152, σ. 1), όριζε, στην παράγραφο του 2, ότι «[γ]ια την εφαρμογή του άρθρου 46, παράγραφος 3, του κανονισμού [αριθ. 1408/71, στην αρχική του εκδοχή] δεν λαμβάνονται υπόψη τα ποσά των παροχών που αντιστοιχούν στις περιόδους προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως».

18 — Απόφαση Schaar II (σκέψεις 10 και 11).

48. Η θέση αυτή επιρρωννύεται από τον σκοπό του κανονισμού 1408/71, ο οποίος επιδιώκει να διευκολύνει την κινητικότητα των προσώπων εντός της Ένωσης, σεβόμενος τα χαρακτηριστικά των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφάλισης, και να μην περιάγει σε δυσμενή θέση τα πρόσωπα που ασκούν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας¹⁹.

49. Οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 πρέπει επομένως να ερμηνεύονται υπό το φως του άρθρου 48 ΣΛΕΕ, πράγμα που υπαγορεύει ιδίως ότι οι διακινούμενοι εργαζόμενοι δεν πρέπει ούτε να χάνουν δικαιώματα σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης ούτε να υφίστανται μείωση του ύψους των παροχών αυτών λόγω του ότι άσκησαν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας που τους απονέμει η Συνθήκη ΛΕΕ²⁰.

50. Όπως υποστηρίζει επίσης και η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της επί της προκειμένης υποθέσεως, προκειμένου να ενσωματωθεί αρμονικά στην επιδίωξη του σκοπού αυτού του κανονισμού 1408/71, η εν λόγω διάταξη πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπον ώστε να αποκλείεται το ενδεχόμενο ο εργαζόμενος, ή ένα μέλος της οικογένειάς του το οποίο απολαμβάνει παραγώγου δικαιώματος σε παροχές, να αποστρηθεί, εξαιτίας της εφαρμογής των εθνικών κανόνων που απαγορεύουν τη σώρευση²¹, της ωφέλειας των περιόδων ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν οικειοθελώς υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους.

51. Τέλος, η ευρεία ερμηνεία της εκφράσεως «προαιρετική ασφάλιση ή προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης» επιρρωννύεται από τη νομολογία του Δικαστηρίου ως προς το ζήτημα της ερμηνείας του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1408/71.

52. Στο πλαίσιο εντός του οποίου βρίσκεται η ως άνω διάταξη, η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της προσβάσεως στην προαιρετική ασφάλιση ή στην προαιρετική συνέχιση της ασφάλισης, επιβάλλοντας την αναγνώριση των περιόδων ασφάλισης που πραγματοποιήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος, το Δικαστήριο ερμήνευσε ευρέως την εν λόγω έκφραση, κρίνοντας ότι αυτή καλύπτει «όλους τους τύπους ασφάλισης που εμπεριέχουν το στοιχείο του οικειοθελούς», είτε πρόκειται είτε όχι για τη συνέχιση μιας προγενεστέρως ιδρυθείσας ασφαλιστικής σχέσεως²².

53. Κατά τη γνώμη μου, το σύνολο των παραπάνω σκέψεων συνηγορεί σαφώς υπέρ μιας ευρείας ερμηνείας της έννοιας της «προαιρετικής ασφάλισης ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφάλισης».

54. Όσον αφορά την προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η σύνταξη δυνάμει του ΑΟΩ στηρίζεται κατ' αρχήν σε καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης, στο οποίο η T. Bouman υπήχθη αυτομάτως από την επιστροφή της στις Κάτω Χώρες το 1974.

19 — Αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2006, C-50/05, Nikula (Συλλογή 2006, σ. I-7029, σκέψη 20), και της 3ης Μαρτίου 2011, C-440/09, Tomaszewska (Συλλογή 2011, σ. I-1033, σκέψη 28).

20 — Αποφάσεις της 9ης Αυγούστου 1994, C-406/93, Reichling (Συλλογή 1994, σ. I-4061, σκέψη 24)· της 9ης Νοεμβρίου 2006, C-205/05, Nemeč (Συλλογή 2006, σ. I-10745, σκέψεις 37 και 38)· της 20ής Μαΐου 2008, C-352/06, Bosmann (Συλλογή 2008, σ. I-3827, σκέψη 29), καθώς και της 12ης Ιουνίου 2012, C-611/10 και C-612/10, Hudzinski και Wawrzyniak (σκέψη 46).

21 — Πρέπει να διευκρινισθεί ότι το Δικαστήριο είχε προσφάτως την ευκαιρία να επιβεβαιώσει ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικού κανόνα που απαγορεύει τη σώρευση, όπως αυτός της προκειμένης υποθέσεως, υπό την επιφύλαξη του σεβασμού των προϋποθέσεων που επιβάλλονται από τον ανωτέρω κανονισμό και χωρίς να θίγεται η λύση που δύναται να προκύψει από την ενδεχόμενη εφαρμογή των διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου (απόφαση της 7ης Μαρτίου 2013, C-127/11, van den Booren, σκέψεις 34 και 38).

22 — Αποφάσεις της 16ης Μαρτίου 1977, Liégeois (93/76, Συλλογή 1977, σ. 141, σκέψεις 14 και 17), καθώς και της 18ης Μαΐου 1989, Hartmann Troiani (368/87, Συλλογή 1989, σ. 1333, σκέψη 12). Το Δικαστήριο ερμήνευσε την έννοια της «προαιρετικής ασφάλισης ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφάλισης» αφιστάμενο κατά κάποιο τρόπο από τη συνήθη έννοια του όρου, κρίνοντας ότι η έννοια αυτή καταλαμβάνει την εξομοίωση περιόδων σπουδών με περιόδους εργασίας, ανεξαρτήτως της υπάρξεως προγενεστέρως ιδρυθείσας ασφαλιστικής σχέσεως, και ότι καλύπτει επίσης την αναδρομική εξαγορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Για αναλυτικό σχολιασμό, βλ. Mavridis, P., *La sécurité sociale à l'épreuve de l'intégration européenne*, Sakkoulas-Bruylant, Αθήνα-Βρυξέλλες, 2003, σ. 515-518.

55. Από την ίδια απόφαση προκύπτει επίσης ότι, κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου υπαγωγής στην ασφάλιση, η κατάσταση της T. Bouman ενέπιπτε στην περίπτωση του άρθρου 22 του ολλανδικού διατάγματος, επιτρέποντας στην ενδιαφερόμενη να επιτύχει, κατόπιν αιτήσεως, απαλλαγή από την υπαγωγή στην ασφάλιση. Η T. Bouman ζήτησε και πέτυχε την απαλλαγή αυτή μόνο για τα τέσσερα προηγούμενα της ηλικίας συνταξιοδοτήσεώς της έτη.

56. Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει, κατ' ουσίαν, να εξετασθεί το ερώτημα κατά πόσον η ασφάλιση η οποία επιβάλλεται κατά τρόπο αυτόματο, αλλά για την υπαγωγή στην οποία προβλέπεται δυνατότητα απαλλαγής κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, εμπίπτει στην έννοια της «προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως» κατά την ερμηνευόμενη διάταξη.

57. Σε αντίθεση προς την άποψη της Βελγικής Κυβερνήσεως, δεν θεωρώ ότι η αναγνώριση του προαιρετικού χαρακτήρα του γενικού καθεστώτος στο οποίο η υπαγωγή είναι αυτόματη αλλά μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αιτήσεως απαλλαγής, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, προσκρούει στην ίδια την αρχή της προαιρετικής ασφαλίσεως.

58. Ο προαιρετικός χαρακτήρας της υπαγωγής στο καθεστώς ασφαλίσεως μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να απορρέει τόσο από το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος οφείλει να ζητήσει την υπαγωγή του στο καθεστώς ασφαλίσεως ή τη συνέχιση της ασφαλίσεως όσο και από το γεγονός ότι δικαιούται να ζητήσει απαλλαγή από την υπαγωγή. Κατ' ουσίαν, οι δύο καταστάσεις συνεπάγονται επιλογή εκ μέρους του ασφαλιζομένου και μαρτυρούν ότι η υπαγωγή, αν συνεχισθεί, εμφανίζει μια διάσταση προαιρετική.

59. Συναφώς, υπογραμμίζω ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι εισφορές που κατέβαλε η T. Bouman κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία δικαιούνταν να ζητήσει απαλλαγή επηρέασαν το ύψος της συντάξεώς της δυνάμει του AOW, παρέχοντάς της συνεπώς συμπληρωματική κοινωνική προστασία.

60. Επομένως, φρονώ ότι εμπίπτει στην έννοια της «παροχής που χορηγείται βάσει προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως», κατά την έννοια του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71, το τμήμα της παροχής το οποίο στηρίζεται σε περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας η ενδιαφερόμενη είχε το δικαίωμα να ζητήσει απαλλαγή από την υπαγωγή, αλλά δεν το έπραξε, εάν η συνέχιση της ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου επηρεάζει το ύψος των μελλοντικών παροχών της ενδιαφερομένης.

61. Εξάλλου, δεν με πείθει η πιο περιοριστική προσέγγιση που προτάθηκε από τη Βελγική Κυβέρνηση, κατά την οποία η έκφραση «προαιρετική συνέχιση της ασφαλίσεως» αναφέρεται αποκλειστικώς στους μηχανισμούς που επιτρέπουν στον ασφαλισμένο να καλύψει τις περιόδους μη υπαγωγής του στην ασφάλιση, ούτως ώστε να συμπληρώσει τα κενά στη θεμελίωση της συντάξεως.

62. Κατά τη γνώμη μου, δεν προκύπτει ούτε από το γράμμα ούτε από την οικονομία της διατάξεως του άρθρου 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 ότι η συμπλήρωση των κενών συνιστά εγγενές χαρακτηριστικό μιας «προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως» κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

63. Λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου με την εν λόγω διάταξη σκοπού, ο οποίος συνίσταται στη μη αποστέρηση του ενδιαφερομένου από την ωφέλεια όλων των περιόδων προαιρετικής ασφαλίσεως ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους²³, η έκφραση αυτή επιδέχεται κατά την άποψή μου μια πιο ανοιχτή ερμηνεία, ανεξάρτητη από τους διάφορους σκοπούς τους οποίους μπορεί να επιδιώκει η οικεία εθνική νομοθεσία.

23 — Βλ. σημείο 47 των παρουσών προτάσεων.

64. Συνεπώς, μπορεί να καταλαμβάνει επίσης και την παρεχόμενη στον ενδιαφερόμενο δυνατότητα να λάβει απαλλαγή από την υπαγωγή του στην ασφάλιση για ορισμένες περιόδους, καθόσον η οικειοθελής αυτή επιλογή έχει συνέπειες επί της εκτάσεως της μελλοντικής παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως του ενδιαφερομένου.

65. Αυτή είναι ωστόσο η κατάσταση εν προκειμένω, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η T. Bouman είχε την επιλογή μεταξύ της συνεχίσεως της υπαγωγής της στην ασφάλιση δυνάμει του ΑΟΩ και της απαλλαγής, πράγμα το οποίο είχε συνέπειες, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, ως προς τις περιόδους υπαγωγής της στην ασφάλιση καθώς επίσης και ως προς το ύψος της συντάξεώς της γήρατος.

66. Υπό το φως του συνόλου των παρατηρήσεων αυτών, φρονώ ότι το άρθρο 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 1408/71 καλύπτει το τμήμα της παροχής το οποίο στηρίζεται σε περίοδο ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια της οποίας ο ενδιαφερόμενος είχε το δικαίωμα να ζητήσει απαλλαγή από την υπαγωγή στο καθεστώς υποχρεωτικής ασφαλίσεως, εάν η υπαγωγή στην ασφάλιση κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου επηρεάζει την έκταση της παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως.

VI – Πρόταση

67. Με βάση τα προεκτεθέντα, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που του υπέβαλε το *arbeidshof te Antwerpen* ως ακολούθως:

Το άρθρο 46α, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς εργαζομένους και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και επικαιροποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καλύπτει το τμήμα της παροχής το οποίο στηρίζεται σε περίοδο ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια της οποίας ο ενδιαφερόμενος είχε το δικαίωμα να ζητήσει απαλλαγή από την υπαγωγή στο καθεστώς υποχρεωτικής ασφαλίσεως, εάν η υπαγωγή στην ασφάλιση κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου επηρεάζει την έκταση της παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως.